

• FØROYA • SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 28.

Lýsingaprisur fyri mm: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 14. juli 1945.

Bladið verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárið

19. árg.

Føroyar—Danmark.

»Dagblaðið« fyri 12.—6.—45
skrivur soleiðis: »Til valið 1940
høvdu javnaðarmenn sjálfstýris-
stevnuskrá, men tá ið vit slitnaðu
frá Danmark 1940, torðu teir ikki
at taka stigði fult út, tí, sum Dan-
bjørg segði, teir hildu seg ikki at
klára seg uttan hjálp frá Danmark«.

Hesum viðvíkjandi er at siga, at
»tá ið slitnaði frá Danmark 1940«
fekk Føroya løgting lóggávvald
og harvið høvdu vit javnaðarmenn
fingdið so mikið sum okkara stevnu-
skrá miðaði ímóti. Vit hava ikki
kravt loysing, tí tann spurningurin
skal fylgja okkara stevnuskrá verða
avgjærdur við eini fólkaatkvøðu
— fólkaavstemning —. Tað eru
út ímóti 20 árum síðan vit javn-
aðarmenn á flokksins fundi komu
ásamt um, at viðurskiptini Føroyar—Danmark skulu verða av-
gjærd av Føroya fólki við fólksins
atkvøðugreiðslu. Hetta var eisini
javnadrflokksins stæða í 1930, tá
ið táverandi danski statsministari
Th. Stauning beyð Føroya fólki
at taka almenna fólkaatkvøðu um
vit ynsktu at verða saman við
Danmark ella ikki. Sum kunnugt
stemmaðu javnaðarmenn og sam-
bandsmenn á tingi fyri at taka
fólkaatkvøðuna, men tann núver-
andi formaður fólkafloksins hr.
Jóanes bóndi Patursson kreyp undan
og allir hansara partamenn
krupu aftaná hann — teir torðu
ikki at taka fólkaatkvøðu. Ella
var tað tí at Paturson helt, at
støðan fór at klárna óvogn? Tað
er ólíka lættari at rópa upp um,
hvussu Danir kúga okkum, tá ið
tað ikki er upplárað, at tað er
Føroya fólki, sum sjálvt ynskir at
verða saman við Danmark.

Viðvíkjandi at Føroyingar kunna
klára seg ella ikki fyri uttan pen-
ingastuðul frá Danmark og tað
sum eg havi úttalað hesum við-
víkjandi má alt verða sæð í sam-
bandi við ta tíð, sum talan er
hildin í og í hverjum samanhangi
ord míni eru segd. Eg vil við-
ganga, at eg ofta havi sagt, at eitt
fullveldi, sum er bygt upp á vinnu-
flokkspolitikk og á fólkafloks-
prikkalóg verður at líkna einum
húsi, sum bygt er á sand.

Allir vita, at vinnuflokkurin varð
stovnaður samstundis sum Føroy-
ingar fóru at betala løgtingsskatt.
Stórmenn í Føroyum vóru vanir at
liva skattafríir og alt sum gerast
skuldi í Føroyum mátti gerast fyri

pengar úr danska statskassanum.
Tað er mær hart ímóti at nýta
ljót orð í mínum greinum annars
er orðið »danska bubban« ofta nýtt
og kundi hóskað her; men stutt
sagt so varð vinnuflokkurin stovna-
ður sum mótmæli móti einum
føroyskum ríkmannaskatti. Nú
eru vinnufloksmenn farnir í
fólkaflokkinn og rópa upp um full-
veldi, men fólkaflokkurin heldur
áfram við vinnuflokksins verjan av
ríkmannsins peningapungi, og tí er
rætt at siga, at Føroyingar kunna
ikki klára seg uttan hjálp, so leingi
løgtingið ferir tilíkan stórmanna-
politikk.

Latum okkum fáa menn at ráða
í Føroyum, sum við øllum, sum í
teimum er, royna at fáa løgting-
inum allar tær inntekur, sum fáast
kunnu, og sum royna at byggja
landið upp við havnum, vegum,
fabrikkum drivnum við fossamegi,
landið grønt við nútímans land-
búnaðarumboðum, skip og dekk-
bátar sleg av ferum við laga-
ligum lánum og studningi o. s. fr.,
tá kunna vit sliggja, hvat vit verða
førir fyri, men sum nú er vordrið
orka vit Føroyingar púra einki, og
tað sær tíværri út sum tað versnar
úr undan ári; tí nú rýmur alt tað
unga fólkið av landinum.

Skulu oldingar, einkjur, børn og
avlamisfólk byggja land okkara upp
og gera tað sjálvbjargið? Eg
trúgvi ikki, at tað fer at bera til.

Hví rýma okkara unglingar?
kann kanska onkur spyrja, so er
tað best at siga eitt sindur um
hetta.

Jú, tað er soleiðis, at teir søkja
um lán fyri skip, men lánavilkor-
ini eru so ómøgulig, at svarið er
at rokna sum eitt kortaneí, og so
hava menn bara tveir kostir at
velja ímillum, annar er at ganga í
Føroyum og slita lummarnar, meðan
hin er at rýma av landinum,
og tann vegin fara teir flestu. Tá
liva nakrir fáir bøndur eftir og so
nakrir oldingar sum ongastadni
kunna fara — eitt hugnaligt
fullveldi!

Alt hetta um skipatrot nerti eg
við í eini grein nakað síðan. Har-
til hevur »Dagblaðið« gjørt nakrar
viðmerkingar, men teir eru einans
fyri at villeiða fólk, tí hvat nyttar
at tala um gamlar tíðir, sum langt
síðan eru farnar, tá ið tað er framtíðin
vit skulu tala um. Peningur
er í Føroyum í dag. Latum okk-
um tí tala um, hvat vit nú kunna
gera, ifall løgtingið ger seg til

Norsk børn til Føroya.

Um far fæst Noregs og Føroya millum biðja
vit tey fólk í Føroyum, sum kundu havt hug at
tikið ímóti slíkum børnum (trá 10—14 ár), sum harð-
liga tørva betri føði, enn heimland teirra er ment at
geva teimum, at siga frá til **Noregshjálpin**
áðrenn 20. juli.

Fyri Noregshjálpin
Sverre Patursson.

harra yvir allari Føroyalands pen-
ingaorku; men tað vil fólkaflokk-
urin ikki og tí vilja fólkafloks-
blæðini driva hetta prátið burtur úr
munni og einans tala og skriva um
nakað, sum ikki nertir við kjarn-
una í málinum.

At rópa upp um fullveldi er lætt
nokk; men at betala tað, ið full-
veldið kostar, vilja fólkafloksmata-
dorarnir ikki. Men tað kann henda
at teir sleppa at opna peninga-
pungin, tá ið teir minst vara um,
tí neyvan fara Danir at betala fyri
okkum longur, tá ið teir vita,
at miljonærarnir í Føroyum so
fegin vilja ríva leyst frá Danmark.

Danir fara óivað skjótt at siga
við Føroyingar, at teir hava einki
ímóti, at vit gera leyst, men so
megu vit sjálvir betala gildið.

Vit javnaðarmenn hava einki
at risikera, um hetta hendir, tí
okkara stæða er greið. Vit krevja
at løgtingið ger seg til harra yvir
allari Føroya lands peningaorku,
og við henni eru vit førir at byggja
bátar og skip, havnir og vegir,
grænkað landið og skaffa arbeið til
allar hendur á landi og á sjógv.
Bara vit gera Føroya til ein ar-
beidarastát, so gongur tað nokk;
men fullveldi við prikkalogum og
20 mannakapitalistaveldi — tað
gongur ikki. Tað havi eg fyrr
sagt fleiri ferðir, men »Dagblaðið«
noyddi meg til at skriva tað hesa
ferðina aftrat.

Aftaná at frammanfyrirstandandi
var skrivandi, er frætt yvir Kalund-
borg radio, at hr. fólkaatingsmaður

Th. Petersen hevur lagt sína og
fólkafloksins stevnuskrá eftir í
Føroyum, og einans hevur staðið
fram á Danatingi sum ein vanligur
føroyskur fólkaatingsmaður, ið
hevur svorið dýran eidd uppá at
halda tað dansku grundlógina og
verða trúgvur móti Danakongri
o. s. fr.

Danir leggja tað soleiðis út, at
Th. P. er greiður yvir, at ein kann
»ikke blæse og samtidig gemme
Mel i Munden«, tað man óivað
á føroyskum siga tað sama sum,
at ein kann ikki krevja fullveldi og
samstundis verja peningapungin hjá
føroyskum ríkmönnum. Hervið er
sligið fast, at fullveldi við eini
berari prikkalóg er tað sama sum
luft og humbukk, og at øll róp
um fullveldi einans er ætlað at
nýta heima í Føroyum sum valagn,
fyri betur at kunna verja stór-
manna interessurnar. Men nú
hava føroyskir fiskimenn og ar-
beiðsfólk gjøgnumskoðað hum-
bukkidi. Nú nyttar tilíkt agn ikki
longri.

J. H. Danbjørg.

Dynamit

og annað sprengieivni

C. C. JOHANSEN

TÓRSHAVN

TLF. 30